

Sota Sammosta

Muistiinpanoja

Pekka Ervastian esitelmistä 21/3, 28/3 ja 25/4 1915

Paavi lausui viime vuosisadan loppupuolella, että raamatussa joka sana on Jumalan sormen kirjoittama. Mutta symbolisia kirjoja ei saa lukea kirjaimen mukaan, vaan on koetettava päästä niiden sisäisestä tarkoituksesta selville. Pyhissä kirjoissa on kuitenkin kohtia, joita saa ja täytyy yksityiskohtaisesti tutkia. Kalevalan sampohistoria on siten tutkittava. Se on jokseenkin tarkasti jo alussa pantu muistiin eikä siitä löydy juuri toisintoja kuten musista runoista.

Koko se psykologia, jota sampohistoriassa esitetään, koskee korkeammalle kehittyneen vihityn sielunelämää, ja siksi se ehkä on jäänyt kaikkien laulajien muistiin paremmin, koska kaikki eivät ole voineet sitä tarkemmin käsittää. Kun Väinämöinen on saanut Ilmarisen lähtemään Sampoa etsimään, takoo Ilmarinen Väinämöiselle miekan, johon Väinämöinen on tyytyväinen. Tätä miekkaa tarvitaan myöhemmin hauin tappamiseen, ja se siis ei ollut tavallinen, vaan totuuden miekka, ja juuri totuuden miekkaa tarvittiin suoritettavaan työhön.

Ilmarinen tahtoi lähteä matkaan fyysisessä tajunnassa, ja Väinämöinen suostuu tähän, vaikka sanookin, että Pohjolaan täytyy mennä meritse, so. astraalitasolla sen tason välineen avulla. Ero puhdistuksen tien ja vihkimyksen tien välillä on siinä, että puhdistuksen tiellä ihmisessä on toimivana päivä tietoisuus ja se etsii Pohjan tytärtä, saavuttaa sen ja tulee vihityksi. Vihkimyksen tiellä työ tapahtuu korkeammassa minässä, sisästä päin on nostettava persoonallisuutta, niin että sen kautta voi ilmetä korkeampi ihmisolento. Voidakseen

tähän sisäiseen työhön ryhtyä, täytyy ihmisessä ikäänkuin herätä toinen olento, sillä fyysinen olento ei voi toimia näkymättömässä maailmassa. Ihmisen tajunnan painopiste siirtyy näkymättömään maailmaan. Väinämöinen sanoo, että kun Ilmarinen ei uskalla antautua kulkemaan näkymättömässä maailmassa Pohjolaan, mennään sinne alussa päivätajunnassa ja käytetään hevosta matkaa varten. Hevonen kuvaa astraaliruumista, sillä jo Platon käytti sitä vertauskuvana. Ihminen on itse ajaja, joka ratsastaa astraaliruumiin hevosella. Ilmarinen oli jo hillinnyt hevosensa ennen vihkimystään ja osasi sitä varmasti ohjata.

Mutta Väinämöinen ja Ilmarinen tapaavat veneen itkemästä. Nyt ei kelpaa hevonen matkalle, vaan tarvitaan mentaalista käyttövälinettä, majaan ruupaa, jonka ihminen itse on luonut itselleen. Sitä kuvaa vene hyvin sattuvasti. Jos käytetään eläimen nimeä, merkitsee se, että astraaliruumis on vielä elävä, mutta elottomasta luonnosta valittu symboli, vene, on ihmisen käytettävissä, ilman että sillä on omaa elämää; se on siis täysin ihmisen hallinnassa. – Ihmisen tunteet pukeutuvat eläinten muotoon astraalimaailmassa. Mustasukkaisuus on esimerkiksi kuin keltaisenvihreä käärme. Siksi viisaat ovat käyttäneet eläinnimityksiä tunteita kuvaamaan. Kuoleman jälkeen ihminen joutuu aivan kuin eläinten keskelle, esimerkiksi raatelevien susien joukkoon, jotka hyökkäävät hänen päälleen, jos hän on himokkaasti tai väkivaltaisesti tavotellut jotakin itsestä elämässään.

Väinämöisen ja Ilmarisen täytyy siis turvautua veneeseen. Väinämöinen keskustelee ensin veneen kanssa: laulaa veneen täyteen väkeä, nuoria ja vanhoja, nuorukaisia ja neitoja. Ja ainoastaan Väinämöinen ja Ilmarinen ovat tosi-ihmisiä veneessä, sillä toiset ovat laulaen luodut. Nämä kuvaavat kaikenlaisia eri kykyjä astraaliruumiissa, jotka herätetään vain sitä varten, että ne palvelisivat majaanruupan käyttäjää, ihmistä, ja ilman niitä ei astraaliruumis olisi

organisoitu. Ne kuvaavat sitä organisoidun astraaliruumiin ominaisuutta, jonka avulla voi maailmassa hillitä astraalimaailman olentoja. Ei-vihitylle pukeutuu kaikki astraalimaailmassa fyysiseen muotoon, ja sentähden hän ei kykene ottamaan selvää astraalimaailman todellisuudesta. Mutta vihityllä on organisoitu astraaliruumis, ja silloin hän ymmärtää astraalimaailmaa sen oikealta, todelliselta kannalta. Hän tutkii sitä siten, kuin sitä täytyy tutkia. Sentähden täytyy turvautua symboleihin, kun tahdotaan kuvata näkymättömän maailman todellisuutta. Nuo kyvyt eivät saa muistuttaa eläimiä eikä elotonta luontoa, vaan niiden täytyy olla kuin ihmisiä, sillä ihmismuoto kuvaa itsetietoisuutta. Kaikkien kykyjen tulee organisoidussa astraaliruumiissa olla itsetietoisia. – Jos tavallinen ihminen osaa mietiskellä hartaudella ylevää asiaa, mestaria, Jumalaa, pukeutuvat hänen tunteensa kukkasiksi. Jos hän taas on terävä ajattelija, niin silloin hän ajatellessaan jotakin ylevää asiaa selväpiirteisesti ja loogisesti luo itsestään geometrisen ajatusmuodon (kivennäismaailmasta). Esimerkiksi Logoksen ajatteleminen tuottaa selvän kuvan. Tämä kuva on Salomonin sinetti. Vain silloin kun ihminen ajattelee rakkaudella toista ihmistä, silloin se muoto, joka meistä lähtee, on meidän itsemme näköinen ja liikkuu rakastetun ympärillä, mutta se ei voi muuta tehdä kuin lohduttaa ja antaa voimaa.

Mutta vihitty on samassa asemassa kuin vene Kalevalassa. Ajatelkoon hän mitä hyvänsä, niin hän lähettää itsensä näköisen ajatusmuodon, joka ei kuole, vaan tulee lähettäjälle takaisin kertomaan, kuinka asia on. Usein silloin tapahtuu niinkin, että luonnonhaltia ottaa tämän ajatuksen itseensä, vaikka on itse kuolevainen olento. Mutta silloin hän aivankuin saa sielun, ja äärettömällä ilolla hän palvelee adeptia, mutta se kuitenkin on pian ohimenevä, sillä se tehtävä ei kestä kauan.

Nyt liittyy mukaan myös Lemminkäinen, rakkaus, into,

ihastus ja vastaa itse asiassa Pohjan neittä. Ilmarisessa ei enää ole alempaa persoonallisuutta, vaan ainoastaan yksi minus ja on itse tullut Pohjan neidon asemaan, kun hänessä majaaviruupa on organisoitu ja hän ymmärtää elämänsä, kun rakkaus, Lemminkäinen on häneen yhtynyt.

Sitten alkaa uusi jakso, tulee eteen koski.

KANTELEEN SYNTY

Tekee mieli kysyä, mitä kertomus kanteleen synnystä tekee keskellä Pohjan matkaa. Siitähän on kaksi toisintoa. Itse asiassa on vain yksi kertomus kahdessa toisinnossa. Siinä kuvastuu Suomen kansan runollinen henki. Se on ylistyslaulu taiteelle, kansan soitannolliselle hengelle. Kreikkalaisilla oli Orfeus, joka soitti ja lumosi luonnon, mutta kanteletarina ei ole silti lainattu kreikkalaisilta. Okkultisesti kanteleen synty on aivan paikallaan nykyisessä yhteydessään Pohjolanmatkan kanssa. Ennen mainittu vene lähtee kulkemaan koskia alas ja tarttuu kiinni, kun luullaan että on jo koskesta onnellisesti päästy. Lemminkäinen huomaa, että vene on tarttunut hauen hartioille. Ilmarinen kehoittaa häntä tappamaan hauen, mutta Lemminkäinen putoaa jokeen sitä miekallaan sivaltaessaan. Ilmarinen vetää Lemminkäisen ylös, mutta hänen ei liioin onnistu tappaa haukea. Vasta Väinämöinen saa sen tapetuksi miekallaan. Ja pääpuoli siitä nousee miekan mukana veneeseen. Pää syödään yhteisenä ateriana ja pääluista Väinämöinen tekee kanteleen, jota ei kukaan osaa soittaa, ei edes kukaan Pohjolassa. Ainoastaan Väinämöinen sillä soittaa ja lumoo ihmiset ja luonnon, näkyväiset ja näkymättömät luonnonhenget.

Kun katselemme sielun kehityksen mysteeriä, niin huomaamme, että juuri sitä kuvataan Kalevalassa. Kun käyttöväline on organisoitu ajatusmaailmassa, niin että ihminen

salaisessa minuudessaan on paljon suurempi ja toinen olento kuin fyysisessä maailmassa, niin hänen tehtäväkseen jää ikäänkuin uudestaan astua alas aineeseen tietojaan laajentamaan sekä kykyjään kehittämään, fyysisen eetteriruumiin niin haltuunsa saamaan, että hän siinä ollen on välittömässä yhteydessä näkymättömän maailman kanssa. Sellaisessa yhteydessä ovat kaikki nerot, ja he ovat alttiita hengen maailmoille, vaikka se poikkeuksetta on itsetiedotonta; kaikki nerot tunnustavat, että he saavat inspiraationsa korkeammalta. Neron sielu on merkillisen rikas ja siitä hän ammentaa inspiraationsa, ja se pulppuaa esille silloin, kun se itse tahtoo. Jokainen luova nero on siinä asemassa, että hänen näkymätön persoonallinen olemuksensa on suurempi alemmaa persoonallisuuttaan, mutta hän ei ole siitä täysin tietoinen.

Kalevalan laivaretkessä ja kanteleen synnyssä kuvataan sekä neron syntyä että salaisen vihkimyksen ottamista, joka tekee ihmisen fyysisen itsetietoiseksi korkeammasta puolestaan. Se on mahdollinen ainoastaan siinä määrin kuin fyysinen ruumis pystyy värähtelemään sopusoinnussa sisäisen pyhän käyttövälineen kanssa. Siis näkyvä ruumis on organisoitava sellaiseksi, että se voi kantaa kuninkaallista sielua. Vene-episodi kuvaa, miten on organisoitava fyysisen ruumiin sisimpiä voimia. Kun vene tarttuu haukeen, niin se merkitsee sitä, että sisäinen käyttöväline ja tajunta tarttuu kiinni eetteriruumiiseen eikä pääse sen lävitse fyysiseen ruumiiseen. Koskenlasku on tästä varsin kuvaava vertauskuva. Jokainen on kokenut, kuinka on ollut juuri nukahtamaisillaan ja sitten äkkiä herää ja tuntee kuinka hän hirmuisella vauhdilla putoaisi alas jostakin. Ihminen on poistumaisillaan astraaliruumiissaan, mutta jostakin syystä vedetään takaisin ja herää. Fyysisessä ruumiissa on aivan kuin keskuspyörre, joka imee ihmisen takaisin fyysiseen ruumiiseen. Vene pääsee onnellisesti koskesta alas; se vene tarttuu haukeen, häviää tajunta. Lemminkäinen on ensimmäinen, Ilmarinen toinen ja

Väinämöinen kolmas, joka yrittää tappaa hauen. Näitä asioita on hyvin vaikea ymmärtää. Eetteriruumis on voitettava, saatettava haltuun, kehitettävä yliaistisia kykyjä, ja se on okkultisesti aivan toista kuin mitä yleensä luullaan. Todelliset yliaistiset kyvyt asuvat eetteris-fyysisessä ruumiissa, ja ne pitää herättää vasta sitä mukaa, kuin ihmisellä on valtaa fyysisen ruumiin yli. Eetteriruumis on pysyvien, karmaan kuuluvien luonteenominaisuuksien ja lahjojen, tapojen ja muistin sija ja asunto. Jos siis tahdomme muuttaa itseämme, tapojamme, luonnettamme, meidän täytyy osata muuttaa eetteriruumistamme. Me tahtoisimme elää ihanteittemme mukaan, mutta ruumiimme tekee meille alinomaa kepposia. Me emme osaa äkkiä muuttaa luonnettamme, eetteriruumistamme. Kun huomaa jonkin taipumuksen, jota ei hyväksy, neuvovat jotkut siitä pääsemään sillä tavoin, että sitä vähän tyydyttää; se väsyä itseensä, ja silloin siitä pääsee. Silloin asettuu aivankuin rakastavalle kannalle himonsa suhteen. Se on Lemminkäinen, joka koettaa tappaa hauen, mutta putoaa itse veteen: himo valtaa hänet. Silloin nousee hänessä Ilmarinen, ajatus, ylpeys. "Noinko huono minä olen? Ei tule antaa perään, vaan vastustaa!" Mutta huonosti hänenkin onnistuu hauen tappamisessa. Kun molemmat menetelmät ovat epäonnistuneet, on Väinämöinen jäljellä, jolle Ilmarinen on takonut totuuden miekan, ja sillä hän tappaa hauen. Rauhallista mieltä, kärsivällisyyttä ja ennen kaikkea totuutta tarvitaan pahan voittamiseksi ihmisessä. Turvautuminen tietoon pahan synnystä, tietoon siitä, miten paha on syntynyt, on Väinämöisen erikoistaito.

Wieniläinen professori Sigmund Freud esitti psykoanalyttisen metodin. Tutkittiin, miten on syntynyt jokin sielun ominaisuus. Sairaalle asetetaan kysymyksiä, ja sairas aivan kuin huomaamattaan paljastaa itsensä, kaivaa esiin sairaan muistin, kunnes sitten tullaan siihen kohtaan, joka aiheutti sairauden, ja silloin sairas vapautuu. Tavallisesti

alkusyy on niin mitättömän lapsellinen ja naurettava, että sairas helposti siitä pääsee. Se on esimerkki vanhasta metodista, että ainoastaan pääsemällä asian ytimeen voi sen voittaa. – Olkoot nämä esimerkkinä siitä, että eetteriruumis on voitettava, on herätettävä eetteriruumiin tshakrat, lootuskukat, luvultaan 10, joista vain seitsemän tulee kysymykseen valkoisessa magiassa. Jos ihminen tahtoo herättää ne, hän voi ensin seurata Lemminkäistä, asettua palvelevalle, "ymmärtäväiselle" kannalle, ja silloin käy niin, että pyrkijä noudattaa menetelmää, jonka avulla herätetään plexus solaris toimimaan navan kohdalla. Se on verraten helppo herättää tiettyjä menettelytapoja noudattamalla. Ihminen tulee jonkin verran selvänäkeväksi ja selväkuulevaksi, mutta hän ei tiedä, että ne kyvyt ovat aivan epäluotettavia. Hän näkee ja kuulee aivan mitättömiä asioita. Hän aivan kuin joutuu panettelijoiden ja juonittelijoiden keskuuteen, hän joutuu tekemisiin vain persoonallisen maailman kanssa. Hulluus usein alkaa siten, että ihminen aivan kuin kuulee ihmisten juttuja, vaikka ei ketään ole läsnä. – Ilmarisen tavalla ei niitä myöskään pidä herättää sanomalla ylpeästi, että hän tahtoo niitä herättää vaikka itseään kiduttamalla. Mutta siten ei kuitenkaan mitään todellista herää eikä hän saa mitään pätevää aikaan. Ja vaikka kykyjä heräisikin, ei sen metodin avulla saa mitään pysyviä tuloksia. Ainoa oikea keino on Väinämöisen. Se sanoo: ei mitään yliaistisia kykyjä, ennenkuin ne tulevat totuuden mukaisesti 'itsestään', silloin kun ihmisellä on valtaa itsensä yli, ennenkuin totuuden miekka saa voiton eetteriruumiista. Silloin heti kaikki alemmat tshakrat (hauen pyrstö) vaipuu mereen, ja pääpuoli nousee ylös, ja siitä tehdään ateria. Eetteriruumiin voimat annetaan ihmisen käytettäväksi ylemmissä tshakroissa. Eetteriruumis kokoaa auringosta praanaa – aurinkovoimaa – ja tämä voima se joutuu myös nyt salatietelijän käytettäväksi, että on aivan kuin hän sitä söisi, ja silloin Väinämöinen muodostaa luista kanteleen. Saatuaan vallan eetteriruumiin yli ihminen

organisoi seitsemän ylempää tshakraa, ja eetteriruumis tulee silloin soittokoneeksi, jolla ihminen soittaa.

SAMMON RYÖSTÖ

Sammon ryöstö oli Pohjolan retken päämäärä. Sampo merkitsee maagista Salaisen veljeskunnan omistamaa tietoa ja taitoa. Sampo on kätkeytynä Pohjolassa, jossa Pohjan akka on sen vuoreen kätkenyt, 9-10 lukon taakse. Pohjola tarkoittaa fyysistä elämää ja fyysistä ruumista, sillä korkein maaginen tieto on kätkeytynä fyysiseen ruumiiseen. Samalla kun nousemme ylöspäin tasolta tasolle, samalla myös laskeudumme alaspäin tasolta tasolle. Kun tahdomme ymmärtää tätä, on meille avuksi, että muistamme vanhan lauseen "niin ylhäältä kuin alhaalta". Sillä on kuvattu vastaavaisuuksien lakia, ja sen mukaan ihminen on mikrokosmos, ja aurinkokunta on makrokosmos. Ihminen on tämän makrokosmoksen kuva. Kabbalistit kuvaavat aurinkokuntaa suurena ihmisenä, ja Logos on ikäänkuin personoitu olento, suuri ihminen, joka kukaties on olemassa avaruudessa ihmisen muotoisena. Salatieteilijälle esiintyy Logos ihmisen muotoisena tai vanhuksen muotoisena auringon sisällä eikä minkäänlaisena jättiläisenä. Ei ole tarkoitettu, että ihminen fyysisessä muodossaan olisi Jumalan kuva, vaan että hänessä on samat salaisuudet kuin itse makrokosmoksessa. Syvimmät maagiset salaisuudet ovat kätkeytyinä ihmisen fyysiseen olemukseen. Nietzsche sanoo: "Jos ihmiset tietäisivät, mikä salaisuus piilee heidän ruumiissaan, niin he enemmän kuuntelisivat sen ääntä." Ihmiset joutuvat harhaan siksi, etteivät he kuuntele omaa ruumistaan ja tulevat siten loukanneeksi oman ruumiinsa vaatimuksia. Kuinka tämän ymmärrämme? Meidän ajatuksemme ja tunteemme vastaavat makrokosmoksen ajatuksia ja tunteita. Tutkiessaan omaa ajatus- ja

tunne-elämäänsä, pääsee ihminen siten maailmankaikkeuden ajatus- ja tunne-elämän yhteyteen. Ihminen yhtyy jumalaiseen järkeen ja hän voi sanoa, että Jumala ilmoittaa itsensä hänen järjessään. Kun ihminen puhdistuu tunne-elämässään, pääsee hän tuntemaan makrokosmoksen tunne-elämää, jumalaista rakkautta. Fyysisessä ruumiissa ajatukset asuvat päässä, ja tunteet sydämessä. Ihminen pääsee siten tuntemaan hyvyttä ja viisautta, valkoista tietoa. Mutta ruumiissa on paljon muutakin kuin pää ja sydän; paljon voimakkaampi, mahtavampi salaisuus on ihmisessä hänen vatsansa. Se on paljon voimakkaampi luonnon salaisuus. Myös sukupuolivoima on niin voimakas, että se asetetaan rinnan vatsan kanssa. Nämä jälkimmäiset kerrassaan värittävät ihmisen ajatus- ja tunne-elämän. Ihminen ei osaa rakastaa eikä ajatella niinkuin Jumala, siksi että nämä voimat sen estävät. On kumminkin niin, että nämäkin voimat vastaavat salaisuuksia makrokosmoksessa. Niiden voimien paikallisuhteista luulemme voivamme päätellä, että ne ovat alempia kuin ajatus ja tunne. Mutta asia on päinvastoin. Ne ovat ruumiissa alempana, siksi että ne symbolisoivat sitä, että ovat syvempiä ja korkeampia salaisuuksia. Vatsan ja sukupulivoimien haltuunotto on vaikeampaa kuin ajatuksen ja tunteen hallitseminen. Valkoisessa magiassa mennään fyysisesti ylhäältä alaspäin, siis okkultisesti alhaalta ylöspäin. Mustassa magiassa on laita päinvastoin. Ja jokaisen tietäjän täytyy matkansa loppupäässä syventyä mustan magian salaisuuksiin. Mustan maagikon täytyy ensin kiduttaa ruumistaan, saada niin valta sen yli, että se on kuin kuollut kappale hänen kädessään. Askeetit ja itsekiduttajat koettivat tätä tietä kulkea, mutta pelastuivat, kun huomasivat, että se oli liikaa, kääntyivät takaisin tai tulivat hulluiksi.

Kalevalassa selitetään valkosen magian salaisuuksia. Sampo saadaan kivimäestä vasta kun muut ruumiit ovat valloitetut. Väinämöinen nukuttaa soitollaan Pohjolan väen ja

silloin Sampo ryöstetään. Korkeammalla tietoisuudessaan kysyy ihminen ruumiiltaan: "Annatko sinä minulle herruuden itsesi yli?" Ja ruumis, joka on elävä, tietoinen olento, vastaa: "Ei". Meidän täytyy maagisella soitolla nukuttaa eläimellinen tajunta, ja sitten ryhtyä Sampoa ottamaan. Ilmarisen täytyy avata 9-10 lukkoa, joiden taakse Sampo on kätkeyty. Ikivanha itämainen sanonta on, että ruumis on yhdeksän portin kaupunki. Siinä on 9 aukkoa. On olemassa myös 10 tshakraa, joista 7 käytetään valkoisessa ja 3 alinta mustassa magiassa. Ne on herätettävä myös fyysisessä ruumiissa. Ajatuksen avulla ihminen herättää tshakrat fyysisessä ruumiissa ja ajatuksen avulla ihminen ottaa haltuunsa 9 porttia. Mietiskellessä ihminen koettaa asettua sellaiseen tilaan, etteivät hänen aistinsa häntä häiritse. Mutta todellisuudessa täytyy ihmisen oppia sulkemaan kaikki portit, ja se on vaikea saavuttaa. Samalla on tapahtuva Sammon otto, ja se on niin syvällä maassa, että Lemminkäinen ei saa Sampoa sieltä lähtemään. Väinämöinen käskee Lemminkäisen ottamaan ensin sukupuolisalaisuuden ruumiista. Pohjolan härän avulla Lemminkäinen saa Sammon irti: härkä kuvaa kundaliinitulta, sitä voimaa, joka on käärmetulen silmiinpistävin ominaisuus. Jos ihmisessä kundaliinituli herää, se tuo ihmiselle merkillisen voiman tunteen. Hän tuntee, että vaikka kivimuuri kaatuisi hänen päälleen, hän poistaisi sen ylös pikkusormellaan. Kun rakkauden avulla härkä, käärmetuli herää, saa Lemminkäinen Sammon irti. – Sen voi herättää myös mustan magian avulla, mutta se tappaa taitamattoman. Viisaalle se antaa ikuisen voiman.

Kun ihminen on saanut tällaisen maagisen tiedon ja taidon haltuunsa, hän nostaa sen pois fyysisestä ruumiista korkeampaan tajuntaan. Hän nostaa sen rintaan ja päähän. Kun ihminen on löytänyt ruumiistaan jonkin salaisuuden, hän iloitsee ja luulee, että nyt on kaikki hyvin, ja hänet täyttää merkillinen ilo ja riemu. Hän tuntee, kuinka hän voisi nostaa

koko ihmiskunnan käsivarsilleen. Mutta salaisuuden toteuttaminen on tapahtuva viisaasti. Lemminkäinen tai Väinämöinen lauloi riemussaan vähän ylimielisesti, niin että kurki siitä pelästyi ja lensi Pohjolaan ja herätti Pohjolan väen. Ihminen nostaa samalla kaikki mustat voimat, jotka nousevat häntä vastustamaan. Ihmistä, joka on voittanut itsensä, käsketään nyt taistelemaan koko luonnon varjopuolia vastaan. Louhen ja hänen väkensä koko viha herää, kun Sampo on ryöstetty. Louhi lähetti usvaa pimittämään ihmisen järkeä, herättämään pelkoa, toivottomuutta, arkuutta. Ja jollei ihminen muista, että hänellä on totuuden miekka, millä halkaista usvan, hän voi jäädä vaikka pariaksi elämäksi usvaan harhailemaan. Sitten Louhi nostaa merestä Ikturson, suuren astraalisen lohikäärmeen, joka täyttyy vaivuttaa iäksi mereen. Ja lopulta tulevat mustat voimat, itse Louhi satureineen. — Kalevalaiset voittavat, mutta Sampo menee rikki. Pohjolan väki vie kannen, ja muu osa hajoaa maailmaan. Kun ihminen nöyryydessä huomaa, ettei hän voikaan pitää koko Sampoa, hän iloitsee siitä, että hänelle jää kuitenkin muruja, ja muu osa joutuu koko ihmiskunnan hyväksi. Se on kuin Jeesuksen kuolema ristillä.
